

Az egri színházigazgató-választás dramaturgiája

Egyet választhatsz

Csőd vagy beletörődés – ezek közül választhatott Eger ellenzéki városvezetése, miután megpróbált megalkudni, majd szembeszállni az Orbán-kormánnyal a saját színházának igazgatóválasztása kapcsán.

Fotó: MTI/Komka Péter

BLASKÓ BALÁZS

„Nekem arra kellett gondolni, hogy mi lesz az óvodákkal, a bölcsődékkal, a szociális ellátórendszerünkkel, a közvilágítással, a közösségi közlekedéssel. Ezeket mind fizetnünk kell. Megér-e annyit egy színházigazgató, hogy ezeket veszélybe sodorjuk?” – fogalmazott november 12-i sajtótájékoztatóján Eger polgármestere. Mirkóczki Ádám szavaiban benne volt a NER-beli lét minden realitása és keserűsége, amelyet ezúttal az egri Gárdonyi Géza Színház igazgatóválasztása körül kialakult bő egy hónapos, fordulatokkal teli polémiából szűrhetett le. Ami tény: egy demokratikusan megválasztott önkormányzatot nyílt pénzügyi zsarolással kényszerített a kormány egy demokratikus közgyűlési döntés visszavonására.

A 2019-es önkormányzati választások zajos ellenzéki sikere óta az Orbán-kormány több tanújelét is adta annak, hogy a helyi Fidesz-kaderek leváltásáért az iskoláiktól és kórházaitól

már megfosztott önkormányzatok hatásköri és pénzügyi kiüresítésével, önállóságuk korlátozásával áll bosszút. A 2006 óta fideszes vezetésű Egerben tavaly ősszel az ellenzék az Egységben a Városért Egyesület ernyőszerkezete alatt került többségbe és adta a polgármestert. Az új városvezetés úgy hitte, hogy ha másban nem is, legalább a színház ügyében egyezsége lehet jutni a kormánnyal – ám Mirkóczki Ádám a múlt héten bejelentette a teljes, feltétel nélküli kapitulációt.

Csapdában

Hiába választotta meg Eger közgyűlési többsége október 29-én törvényesen Szócs Arturt, a Miskolci Nemzeti Színház 40 éves színészrendezőjét a Gárdonyi Géza Színház direktorának, e döntést a polgármester (élve a veszélyhelyzet adta felhatalmazásával) november 11-

én azonnali hatállyal visszavonta – és azzal a lendülettel újra kinevezte a teátrum élére a Fidesz-frakció által támogatott eddigi igazgatót, Blaskó Balázst.

Az egri önkormányzat idén nyár óta többször tárgyalt az Emberi Erőforrások Minisztériumának (Emmi) képviselőivel, sőt a polgármester személyesen Vidnyánszky Attilával is egy asztalhoz ült az igazgatóválasztás miatt, noha a Nemzeti Színház igazgatójának, a Színház- és Filmművészeti Egyetemet (SZFE) működtető alapítvány kuratóriumi elnökének formálisan semmi köze nem volt a direktori pályázatához. Mirkóczki tehát a hazai kultúrpolitika kvázi egyik fő végrehajtójától is tanácsot kért, mert olyan igazgatót akart a színház élére, akit az önkormányzat és a kormány egyaránt elfogad. Közeledett ugyanis a 2011-ben az egri teátrum élére akkor még a Fidesz-KDNP-s közgyűlési többséggel megválasztott, majd öt év múlva újra kinevezett Blaskó igazgatói ciklusának vége. De a *Héves Megyei Hírlap*nak adott interjújában maga az igazgató is azt pedzegette, hogy nem pályázna meg újra a direktori széket.

Mirkóczki és frakciója kényelmetlenebb helyzetben várhatta az igazgatóválasztást, mint hajdan a helyi Fidesz. Alkudozásra kényszerítette ugyanis az a 2019. decemberi – az Országgyűlés kormánypartii többsége által megszavazott – kulturális salátatörvény, amely egy fontos ponton módosította az előadó-művészeti törvényt. Addig a közös fenntartású, azaz állami és önkormányzati támogatásból is finanszírozott színházak igazgatói pályázatait, kinevezéseit formálisan kizárólagos önkormányzati hatáskörben voltak. A tavalyi módosítás azonban előírja, hogy a vegyes finanszírozású színházak esetében 2020-tól a polgármestereknek és az emberi erőforrások miniszterének előzetes megállapodást kell kötni az igazgatóválasztás módjáról.

Eredetileg a miniszter vétőjogot kapott volna a kinevezéseknél, ám az ellenzék a színházak szabadsága, a kultúra függetlensége elleni támadásként értékelte a módosító javaslatot,

amelynek hírére tüntetések szerveződtek, népszerű művészek álltak bele a tiltakozásba, továbbá a Fidesz kulturális holdudvarában sem nyerte el mindenki tetszését az ötlet. A vétőjog végül kikerült a javaslatból, ám azt akkor kevesen látták, hogy a megállapodási kényszer jogszabályba foglalásával a Fidesz valójában csak díszdobozba csomagolta a töltött pisztolyt: az Emmi hozzájárulása nélkül továbbra sem lehet színházigazgatót kinevezni. Karácsony Gergely főpolgármester azonban lépett, és négy budapesti színház finanszírozását teljesen átvállalta, így ezekben nem kell egyezkedni az Emmivel. Akkor még úgy tűnt, a törvény célpontjai a kormánypropaganda által balliberális szellemi fészkeknek, Gothár Péter molesztálási botránya ürügyén „zaklatószínházaknak” titulált fővárosi teátrumok voltak.

Aztán Egerben kiderült, hogy csupán a NER lényegi hatalmi mechanizmusa mutatkozik meg az igazgatóválasztás folyamatában. Egyetlen cél van: az önkormányzatok megfigyelmezése és kordában tartása, a Fidesz pedig egyetlen helyi pozíciót sem hajlandó feladni.

Visszautasíthatatlan ajánlat

Amikor a közelgő igazgatóválasztás miatt Mirkóczki megkötötte a törvény előírta megállapodását Kásler Miklós miniszterrel arról, hogy az egri színház működésére biztosított önkormányzati forrást (az idén mintegy 300 millió forintot) az állam ugyanennyivel kiegészíti, cserébe pedig szakmai bizottság dönt az igazgatói pályázatokról (vagyis arról, hogy kinek a pályázatairól szavazhasson az egri közgyűlés), későbbi nyilatkozatai alapján a polgármester valóban azt gondolta, hogy kompromisszumot köthet az igazgató személyéről. Ezért mondott le lényegében a szerződéssel a közgyűlés önálló kinevezési jogáról annak ellenére, hogy a direktori pályázatokról döntő bizottságba mindössze két tagot delegálhatott az önkormányzat, míg az Emmi tanácsadó testülete, a Színházművészeti Bizottság (amelynek elnöke korábban Vidnyánszky volt) négyet, egy főt maga az Emmi, két főt pedig a színház szakszervezete.

Bár a bizottság egyik önkormányzati delegáltja, Berecz Mátyas alpolgármester politikai nyomást emlegetett a helyi sajtóban, érezhetően meglepetésként érte Mirkóczkit, hogy a bizottság kizárólag Blaskó pályázatát támogatta. Így a megállapodás értelmében csak Blaskóról szavazhatott a közgyűlés, az önkormányzat által szakmailag legjobbnak vélt Szócsról viszont nem. A polgármester és frakciója azonban nem tette le egyből a fegyvert. Mirkóczki nyilvánosan felajánlotta az Emmi számára, hogy vegyék át 100 százalékosan az egri színház fenntartását, mert Blaskóval már

nem tudnak együttműködni. Közben más téren is elmérgesedett Blaskó viszonya Mirkóczkival: a színházban történt koronavírusos esetről a direktor nem tájékoztatta az önkormányzatot, a kontaktszemélyek nem kerültek karanténba (Blaskó szerint a megkésített hatósági tájékoztatás miatt). Még vizsgálóbizottságot is felállított az ügy miatt a közgyűlés. Ezután – vállalva a szerződésszegést – október 29-én leszavazták Blaskó pályázatát, s megszavazták Szócsét, Mirkóczki pedig a megállapodás újratárgyalásában bízott.

Ám a színház államosításáról a polgármester szerint az Emmi hallani sem akart a tárgyalásokon. Sőt a közgyűlési döntések után a minisztérium világossá tette Mirkóczki számára, hogy ha ragaszkodik Szócs kinevezéséhez, akkor nem csak az idej 300 milliós állami támogatást bukja el Eger, hanem a jövő évi is. Ezzel nyilvánvalóvá vált, hogy az Emmi valójában az sem érdekelné, ha Egerben bezárna a színház vagy éppen csődbe menne miatta a város. Azt sejteni lehetett, hogy egy 600 millió forintos elvonást nem fog elviselni Eger jövő évi költségvetése, amely a koronavírus-járvány okozta gazdasági pangás (iparűzésiadó-bevételek csökkenése), valamint a kormányzati megszorítások hatására (gépjárműadó-bevételek 100 százalékos elvonása, parkolási díj-fizetés felfüggesztése) már így is nehéz helyzetben volt. Ha nem marad pénz a színházra, akkor a bezárás a város vezetésére éghet. Mirkóczki így visszavonulót fűjt.

A karaván halad

Hogy mennyire értelmetlen az ún. kultúrharc felől megítélni az egri eseményeket, mi sem bizonyítja jobban, mint a két pályázó személye és munkássága. Blaskó Balázs az *Egri Úgyeknek* adott interjújában elmondta: az általa „népszínházi küldetésnek” nevezett koncepció lényege, hogy egy vidéki színháznak a lakosság relatív alacsony száma miatt nincs lehetősége műfaji kísérletezésre, változatosabb, komolyabb darabokat felsorakoztató műsortervre, hanem „minden közönségre teget meg kell tudnia szólítani”. Azaz elsősorban operettekkel, musicalekkel, vígjátékokkal kell dolgoznia, illetve a gyermek- és ifjúsági bérletekre alapoznia. Vagyis Blaskó inkább a járvány által kikényszerített túlélési stratégia felől közelíti meg a színház jövőjét. A közgyűlési döntést megelőző bizalmi szavazáson a társulat többsége egyébként őt támogatta.

Szócs Arturtól viszont a fiatal, diplomás színészek, szakemberek Egerbe csábítását várta és több felnőtt bérletest az *Egri Úgyeknek* nyilatkozó egri ellenzéki képviselő, a szakmai bizottság másik delegáltja, Mirkóczki Zita, aki Blaskó fő kritikusa volt. Az erdélyi születésű Szócs, aki határon túli, vidéki és fővárosi színházakban is rendezett, játszott már, az SZFE-n végzett és tanított, mégsem sorolható be a Fidesz által „balliberálisnak” titulált, közéletileg is aktív, kormánykritikus színházi körökbe. Annyira nem, hogy Szócsön alig talált fogást az egri Fidesz frakcióvezetője, Oroján Sándor, aki ideológiai elhajlásokként értelmezte a miskolci rendező egy a *Boon.hu*-n megjelent interjút, amelyben „sokszínű színházat” ígért Egernek. „Ez a szó nagyon sok mindent jelenthet, de azért a gen-

Fotó: Radnóti Színház/Eger Vera

SZÓCS ARTUR

derlobbi vérzivataros éveiben nekem ettől egy kicsit borsózik a hátam” – fordította le a kormánypárti nyelvezetre Szócs szavait az egri fideszes egy Facebook-videóban. Szócsot annyira hidegen hagyta a politikai cirkusz, hogy többszöri megkeresésünkre sem szeretett volna nyilatkozni kinevezése visszavonásáról. Az önkormányzat bizottsága előtt korábban kifejtette: sokszínűség alatt műfaji sokszínűséget értett, nem genderizmust. A Fidesz viszont ezen az ülésen is ragaszkodott hozzá, hogy Szócs kinevezése törvénytelen, a szakmai szempontokat pedig a Blaskót támogató bizottság érvényesítette.

Kérdés, hogy lesznek-e még próbálkozók a nem kormánypárti vezetésű városok közül. Szombathelyen az ellenzéki többségű közgyűlés október végén a szakmai bíráló bizottság (tehát az Emmi által is) támogatott Szabó Tibort nevezte ki a Weöres Sándor Színház élére. Pécsen november 17-én (lapzártánk után) szavaz a szintén ellenzéki többségű közgyűlés zárt ülésen az ugyancsak minisztériumi dominanciájú szakmai bizottság titkos javaslatairól. Színházügyben működik a NER: az egri főpróba sikerült.

Molnár Richárd